

колективна монографія / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майєр та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2015. – С. 159–187.

2. Квасова О. Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: навч. посіб. / О. Г. Квасова. – К.: Ленвіт, 2009.

3. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2004.

4. Hot Potatoes Home Page: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://hotpot.uvic.ca/index.php>.

5. Kagan S. Kagan cooperative learning / S. Kagan, M. Kagan. – San Clemente, CA: Kagan Publishing, 200.

6. Kagan S. Kagan Structures for English Language Learners / S. Kagan, J. High // ESL Magazine. – 2002. – July/August. – P. 10–12.

7. van Ek J. A. Vantage / J. A. van Ek, L. M. Trim. – Cambridge: Council of Europe, 2001.

References

1. Krapchatova Y. A. Samo- i vzaiemokontrolivnia sformovanosti anhlomovnoi kompetentnosti v audiuvanni u maibutnikh filohiv z

vykorystanniam komp'uternoho testuvannia / Ia. A. Krapchatova // Suchasni tekhnologii navchannia inozemnykh mov i kultur u zahalnoosvitnikh i vyshchikh navchalnykh zakladakh: Kolektyvna monohrafiia / S. u. Nikolaieva, H. E. Boretska, N. V. Maiier ta in.; za red. S. lu. Nikolaievoi. – K.: Lenvit, 2015. – S. 159–187.

2. Kvasova O. H. Osnovy testuvannia inshomovnykh navychok i vmin: navchalnyi posibnyk / O. H. Kvasova. – K.: Lenvit, 2009.

3. Pomietun O. I. Suchasnyi urok. Interactyvni tehnologii navchannia: nauk.-metod. posibnyk / O. I. Pomietun, L. V. Pyrozhenko. – K.: A.S.K., 2004.

4. Hot Potatoes Home Page: <http://hotpot.uvic.ca/index.php>

5. Kagan S. Kagan cooperative learning / S. Kagan, M. Kagan – San Clemente, CA: Kagan Publishing, 200.

6. Kagan S. Kagan Structures for English Language Learners / S. Kagan, J. High // ESL Magazine. – 2002. – July/August. – P. 10–12.

7. van Ek J. A. Vantage / J. A. van Ek, L. M. Trim. – Cambridge: Council of Europe, 2001.

Надійшла до редколегії 05.01.18

Y. Krapchatova, Ph.D (Pedagogics), Associate Professor,
O. Golovko, Senior Lecturer,
National Academy of Security Service of Ukraine

THE USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES FOR IMPROVING COMMUNICATIVE COMPETENCE IN LISTENING AND SPEAKING OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article analyzes interactive technologies for the teaching of speaking and computer technologies for the teaching of listening, which are used to improve the foreign communication skills of students of higher educational institutions. The test tasks for checking the English listening competence at each of the stages of working with audio text are introduced as well as the most widely – spread Cooperative Learning structures known as Kagan Structures, particularly the strcutresTeam Statement, Three-Step-Interview, Inside-Outside Circle, which can be effectively used for developing speaking skills at the foreign language lesson, as the goal of Cooperative Learning is to provide the students with ample opportunities of using the language. So they are more likely to attain fluency or communicative competence. Computer tests are offered to improve students' listening skills and abilities. Various computer exercises are used to check, assess and evaluate lexical and grammatical skills, language and semantic anticipation, understanding of the gist, details and specific information of the text. The stages of working with a listening text (pre-listening, while-listening and post-listening) are provided. The analysis of the "Hot Potatoes" software is given. The following types of computer exercises: multiple choice, multi-select, gap-filling, matching and jumbled-sentence are described and elaborated. A certain computer exercise is used at a certain stage to check and assess a particular skill or ability.

Keywords: listening, speaking, foreign language communicative competence, interactive methods, test tasks.

УДК 378.4 <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2018.7.10>

I. Маріуц, канд. пед. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

УНІВЕРСИТЕТИ СВІТОВОГО КЛАСУ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

Висвітлено особливості створення університетів світового класу. Досліджено досвід американських університетів, а саме Каліфорнійського університету в Лос-Анджелесі. У порівнянні їм охарактеризовано кроки українського уряду та безпосередньо університетів у напрямі створення університетів світового класу в країні.

Ключові слова: університетська освіта, університети світового класу, економіка знань, потенціал університету.

Постановка проблеми. В умовах становлення економіки знань великого значення набуває сприятлива економічна інституційна система, високорозвинений людський капітал, динамічна інформаційна інфраструктура та ефективна національна інноваційна система. Вища освіта займає ключову позицію у кожному з цих напрямів. Особливо важливу роль вона відіграє у створенні високорозвиненого людського капіталу та ефективної національної інноваційної системи.

Метою статті є систематизація поглядів зарубіжних дослідників на функціональні характеристики сучасного дослідницького університету, з'ясування існуючих механізмів визначення статусу університету, формулювання умов, за яких університет може досягти статусу університету світового рівня, визначення можливості створення університету світового класу в Україні.

Стан дослідження. Найбільш активно дослідження перспектив розвитку вищої освіти здійснюються в країнах, що є лідерами міжнародних рейтингів університетів та розвитку міжнародної вищої освіти, тобто у США, Великій Британії, Німеччині, Франції, Австралії, Японії, Китаї, зокрема Ф. Альтбах, К. Морман, Х. Левін (США), С. Маргінсон (Австралія), Н. Фуруширо (Японія), Дж. Найт (Канада), Р. Дім (Німеччина), К. Х. Мок (Гон-

конг), К. Л. Нгок, В. К. Гуо (Китай), М. ван дер Венде (Нідерланди), Дж. Хьюсман, Д. Уотсон (Велика Британія), У. Тайхлер (Німеччина), М. Квієк (Польща), М. Згуровський, С. Кубраков (Україна) та ін. У дослідженнях цих та ряду інших науковців визначені місія та перспективи розвитку вищої освіти в глобалізованому суспільстві знань, показані тенденції до інтернаціоналізації діяльності університетів, до перетворення їх на конкурентоспроможні.

Виклад основного матеріалу. Останні десятиліття розвинені країни світу акцентують увагу на рейтингах університетів, оскільки вони відображають загальне визнання економічного зростання і конкурентоспроможності країни в світі, котрий все більше залежить від знань, а університети відіграють ключову роль в цьому контексті [5].

У доповіді Світового Банку (World Bank) "Про світовий розвиток на 1998/99 рр.", присвяченій розбудові економіки знань акцентується увага на чотирьох ключових елементах: адекватній економічній інституційній системі, високорозвиненому людському капіталу, динамічній інформаційній інфраструктурі та ефективній національній інноваційній системі. Третинна освіта займає центральне місце в кожному з чотирьох елементів, на яких заснована загальна схема, але особливо важливу роль вона відіграє у створенні високорозвиненого людського капіталу та ефективної національної інноваційної системи [7].

Підтвердженням того, що саме академічний світ є рушієм суспільного прогресу є глобальний огляд з патентних розробок, котрий показав, що саме університети та науково-дослідні інститути, а не фірми є двигунами наукового прогресу в галузі біотехнологій [2].

У національному контексті також спостерігаємо явища, коли університетська наука в Україні примножує результати і технології, важливі для економіки, оборони, агропромисловості, охорони здоров'я та інших сфер життя нашої країни. На цьому наголосила Міністр освіти і науки Лілія Гриневич, презентуючи каталог "Інноваційні розробки університетів та наукових установ МОН". Збірник, виданий Міністерством освіти і науки України, містить інформацію про 240 інноваційних науково-технічних розробок 30 університетів. Усі ці розробки відповідають перспективним напрямам української економіки.

"У більшості успішних країн університетська наука є найдинамічнішим сегментом наукового пошуку, бо так до досліджень залучаються аспіранти й студенти. У цьому питанні Україна нарешті відірвалася від радянської спадщини, коли виші вважалися лише місцем для навчання. Зараз наша університетська наука стає більш динамічною та ефективною..., є зразки наукових досліджень, які вже мають промислове виробництво й успішно використовуються в різних сферах", – зазначила Лілія Гриневич [8].

Таким чином, визнання університетської освіти рушієм суспільного прогресу, уособлення в ньому розвитку державної економіки приковує увагу дослідників до університетів світового класу та прагнення держав до його створення.

Термін "університет світового класу" асоціюється не тільки з високою якістю навчальної та науково-дослідницької діяльності в галузі теоретичної освіти, а й, що важливіше, є синонімом високого потенціалу вищої освіти для успішної конкуренції на світовому ринку освітніх послуг через надбання та створення випереджальних знань [5].

Щодо визначення поняття університетів світового класу єдиної чіткої думки серед зарубіжних науковців не існує. Деяким вченим, які пояснюють, чим відрізняються університети світового класу від звичайних, запропонували низку основних характерних особливостей: висококваліфікований навчальний склад, видатні результати наукових досліджень, якісне навчання, великі обсяги фінансування з державних та недержавних джерел, наявність якісно підготованих студентів, наявність іноземних студентів; академічна свобода, чітко визначені структури управління та добре обладнані приміщення для навчального процесу, проведення наукових досліджень, адміністративної роботи та суспільного життя студентів [1].

Характеристику університету світового класу охоплює широке коло параметрів від міжнародної репутації вишу до більш абстрактних понять, що важко піддаються об'єктивній оцінці, як внесок університету в розвиток суспільства. Намагаючись запропонувати більш чітке визначення університету світового класу, американський вчений Джаміль Салмі приходять до висновку, що в основі видатних результатів цих вузів (висока репутація випускників, сучасних наукових досліджень та їх впровадження) лежать три взаємодоповнюючих фактори: *висока концентрація талантів* (викладачів і студентів); *достаток ресурсів* для створення сприятливих умов навчання та проведення провідних наукових досліджень; *структура управління закладом вищої освіти, яка сприяє стратегічному розвитку*, інновацій та гнучкості, що дозволяє йому приймати рішення і керувати ресурсами без бюрократичних перешкод [5].

Варто зазначити, що у географічному плані найбільший відсоток університетів світового класу розташовані на території США. Ці університети відрізняються своїм

статусом приватних закладів вищої освіти, а від так і мають більшу автономію (фінансову, кадрову, академічну), швидше реагують на потреби ринку праці та економіки. Звичайно передумовою такої автономії є розробка сприятливої законодавчої бази. Тому роль та позиція держави у даному питанні наразі є вирішальною.

Проте у США в минулому роль держави у формуванні університету світового класу не була вирішальним фактором. Історія університетів, що належать до Ліги Плюща в Сполучених Штатах, показує, що вони домоглися видатних успіхів, перш за все, в результаті збільшення власних ресурсів, а не втручання держави. Сьогодні навряд чи можна очікувати, що університет світового класу може бути створений без сприяння суспільства і прямої фінансової підтримки держави. Створення умов для проведення сучасних наукових досліджень вимагає великих капіталовкладень.

Міжнародний досвід дозволяє виявити три основних стратегії, які сприяють створенню університетів світового класу: уряд може вибрати декілька з існуючих вузів, що мають потенціал для перетворення їх в передові заклади вищої освіти і надати їм істотну підтримку; уряд може стимулювати існуючі виші до злиття і трансформації в новий університет, який міг би забезпечити додаткові економічні вигоди для закладу, що є властивим установі світового класу; уряд створює новий університет світового класу з нуля [5].

Наразі Уряд України робить конкретні кроки до відбору та підтримки університетів-лідерів. Зокрема, розроблено механізм оцінювання якості та результативності діяльності вітчизняних вишів з метою відбору найкращих для подальшого їх розвитку та зміцнення їхніх позицій у вітчизняному та світовому освітньому просторі. Таким чином, Нацрада з питань розвитку науки і технологій схвалила проект Порядку державної атестації закладів вищої освіти у частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності. Наразі він погоджується з центральними органами виконавчої влади і після доопрацювання буде направлений на затвердження в Кабмін. У проекті, зокрема, закладено, що виші оцінюватимуть авторитетні експерти на підставі об'єктивних цифрових показників результативності напряму за минулі 5 років і його теперішнього потенціалу, наукового звіту за той-таки період і плану розвитку ще на 5 років. За підсумками оцінки науковий напрямок університету відноситимуть до однієї з 3 груп: А – лідери, яким базове фінансування належить пріоритетно; Б – міцні "середняки", які отримуватимуть базове фінансування за наявності коштів; В – ті, які мають значення насамперед для навчальної роботи університету, а відтак на базове фінансування претендувати наразі не можуть. [10]. Планується оцінювати насамперед сім окремих наукових напрямів в університетах: аграрні науки та ветеринарія, воєнні науки і національна безпека, гуманітарні науки і мистецтво, суспільні науки, біологія та охорона здоров'я, математичні і природничі науки, технічні науки [11].

Відтак, у 2018 році буде започатковано атестацію українських вишів щодо їх наукової діяльності – це дозволить в майбутньому почати базове фінансування університетської науки за результатами такої атестації. Це рішення ухвалила Нацрада з питань розвитку науки і технологій на чолі з Прем'єр-міністром Володимиром Гройсманом 16 січня 2018 року, під час першого засідання. Міністр освіти і науки Л. Гриневич наголосила, що базове фінансування на науку для закладів вищої освіти буде інструментом підтримки найкращих наукових напрямів, які обиратимуть за чіткими, прозорими критеріями. Базове фінансування також допоможе підтримати

найактуальніші наукові напрями, залучити до досліджень більше молодих науковців, даватиме ширші можливості для вчених. Так, воно даватиметься на 5 років під розвиток певного наукового напрямку. Таким чином, базове фінансування отримають найкращі й найбільш ефективні університети.

Щодо другого способу модернізації, зміцнення та розвитку потенціалу університетської освіти – ініціативи Уряду України до злиття існуючих вишів з метою забезпечення синергізму, що є властивим установі світового класу, на практиці зустрічаємо опір керівництва закладів вищої освіти, що повинен бути введений до складу іншого. До прикладу Розпорядженням КМУ від 20.01.2016 р. №44-р "Про реорганізацію Буковинського державного фінансово-економічного університету", у якому йде мова про рішення Кабінету Міністрів щодо приєднання Буковинського державного фінансово-економічного університету до Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Колектив та адміністрація БДФЕУ зустріли таке рішення рішучим супротивом та зверненнями до уряду переглянути своє рішення. МОН України аргументувало таке рішення тим, що БДФЕУ не входить до числа 124 закладів вищої освіти, які мають публікації за даними Scopus, у той час як ЧНУ імені Ю. Федьковича займає п'яте місце у цій категорії, також жоден працівник не представлений в даних Бібліометрики української науки на сайті Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, а також ґрунтуючись на постанові Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII, а саме проведеної оптимізації мережі закладів вищої освіти [10]. Отже, зрушення у вітчизняній освітній політиці від кількості до якості можемо спостерігати на практиці.

На нашу думку та з точки зору зарубіжних науковців, що досліджують питання розвитку університетської освіти та становлення університетів світового класу, зокрема, державі з економікою, що розвивається буде складно самостійно планувати створення університету світового класу. У такому випадку суттєвим є сприяння Світового Банку, як у технічній допомозі для надання сприяння у визначенні можливих і доступних варіантів; оцінці необхідної кількості елітних університетів і отримання належної фінансової підтримки шляхом аналізу існуючих і прогнозованих коштів; визначенні в кожному конкретному випадку спеціальної місії закладу вищої освіти; допомога і посередництво новим елітним вузам в контактах із зарубіжними вузами і напрацювання відповідного досвіду за допомогою участі в міжнародних семінарах та навчально-ознайомлювальних поїздках. Всесвітній банк може також сприяти політиці діалогу між різними сторонами і партнерами, зацікавленими в тому, щоб надати підтримку новому закладу вищої освіти. Передбачена і фінансова підтримка для проведення попередньої оцінки вартості всіх витрат від складання проекту до створення такого закладу вищої освіти.

Світовий досвід вже дав приклади того, якими ключовими характеристиками повинен володіти елітний заклад вищої освіти – це висока концентрація талантів, достаток ресурсів і гнучке управління. Є і успішний досвід – від вдосконалення або злиття вже існуючих до створення абсолютно нових університетів.

Досить агресивною є політика США щодо концентрації талантів у своїх університетах світового класу. Університети, розуміючи важливість наявності висококласних фахівців – науковців, викладачів, котрі у свою чергу приведуть до створення якісно нових знань, винаходів та підготовки висококласних та конкурентоздатних випускників, створюють вельми сприятливі умови та потужну систему мотивації аби залучити найкращих викладачів, науковців.

Звертаючись до американського досвіду, як передового у питанні, звернемо увагу на Каліфорнійський університет у Лос-Анджелесі (UCLA – University of California, Los Angeles). Тут розбудована сприятлива система управління, яка дозволяє ефективно залучати та утримувати кращих викладачів і дослідників, реалізуючи такі методи забезпечення конкурентоспроможності університету на світовому ринку освітніх послуг [4]. Зобов'язання щодо виконання навчальної роботи у всіх штатних професорів єдині і складають чотири-п'ять лекційних курсів за навчальний рік. При перекладі в лекційні години це означає, що викладач повинен провести 120 (або 150) годин лекцій і 120 (або 150) годин консультацій за весь навчальний рік; тобто його аудиторне навантаження за навчальний рік становить, як правило, 240 або 300 години [3]. Фактом прозорості діяльності Каліфорнійського університету є Інформаційна відкритість, достовірність і загальнодоступність інформації в Інтернеті про його діяльність. Так, наприклад, обсяг навчального навантаження, тривалість контракту і рівень заробітної плати відразу ж обумовлюються при прийомі викладача на роботу. Більш того: ці дані вказуються в тексті оголошення про конкурс на конкретну посаду.

Умов ринкової конкуренції, а також відбору кращих претендентів в Каліфорнійський університет сприяє і той факт, що відомості про реальну заробітну плату всіх професорів, дослідників, адміністраторів та інших працівників розміщені в Інтернеті і є загальнодоступними. Система доплат, преміювання та кар'єрного зростання академічного персоналу університету регламентується відповідними університетськими положеннями, які носять рекомендаційний характер. При цьому в університеті не застосовується система преміювання (за публікаційну активність, якість лекцій, перевищення навчального навантаження та ін.). Збільшення грошової винагороди викладачам здійснюється в результаті зміни базової заробітної плати шляхом переходу на наступний рівень, який може здійснюватися з ініціативи як адміністрації, так і самого викладача.

Ефективна система академічних контрактів і спеціальна система соціальної підтримки професорів і співробітників університету передбачає університетську систему пенсійного, медичного та соціального забезпечення, обсяг коштів якої становить близько 14% від обсягу фонду основних коштів бюджету Каліфорнійського університету; систему підвищення кваліфікації викладачів з повним звільненням від навчального навантаження; відсутністю обмежень на вік викладача.

Істотною відмінністю професорсько-викладацького складу Каліфорнійського університету є те, що переважна більшість штатних викладачів університету активно займається науково-дослідницькою роботою, що дозволяє розглядати університет не тільки як успішну освітню установу, але і як престижний науковий центр, який має високу міжнародну репутацію в галузі як наукових досліджень, так і підготовки висококваліфікованих фахівців. Конкурентною перевагою Каліфорнійського університету в процесі пошуку та залученні до університету викладачів і дослідників високого класу є ефективна система найму на роботу штатних співробітників, при якій професори і доценти приймаються на роботу на необмежений термін, а асистенти професорів – на термін не більше восьми років.

Сформована сприятлива по відношенню до академічного персоналу система управління, яка спирається на думку професійного співтовариства і дозволяє ефективно здійснювати пошук, залучення та утримання викладачів і дослідників високого класу. При цьому дана система пошуку і відбору кваліфікованих кадрів націлена на відбір

ефективних викладачів і дослідників не тільки серед громадян США, але і серед громадян інших країн. Доречно відзначити той факт, що серед викладачів Каліфорнійського університету більше третини є іноземними громадянами або особами іноземного походження, що наочно демонструє фактор інтернаціоналізації при формуванні академічного персоналу університету.

Отже, дослідженням виявлено, що у Каліфорнійському університеті сформовані і ефективно діють всі необхідні компоненти університету світового класу: концентрація талантів, сприятлива система управління і гідне фінансування. При цьому взаємодія цих складових відбувається в умовах повної інформаційної відкритості та довіри до громадської думки.

Як бачимо, вихід на міжнародний ринок є досить об'ємним процесом та потребує значних затрат часу, людського потенціалу та значних фінансових ресурсів. Проте на національному рівні спостерігаються реальні кроки у цьому напрямі. До прикладу, вагомим напрацюванням на користь вітчизняної університетської освіти вважаємо входження з 21 вересня 2016 року українських університетів до одного з найвпливовіших рейтингів світу – Times Higher Education World University Rankings. Список очолює Київський національний університет імені Тараса Шевченка на позиції 801 серед 980 найкращих університетів з 79 країн світу. За ним слідує на позиціях 1001+ – Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний університет "Львівська політехніка", Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Оцінювання університетів відбувалось за 13 показниками ефективності у 5 сферах (навчальний процес, дослідницький процес, аналіз цитування за Scopus, міжнародна співпраця, фінансування промисловістю досліджень) [6].

Висновки. Серед особливостей розвитку університетської освіти спостерігається прагнення країн та урядів до заснування університетів світового класу, що свідчить про конкурентоспроможність держави у сьогоdnішніх реаліях становлення суспільства знань, суспільного прогресу та розвитку технологій. З цією метою провідні американські дослідники пропонують різні підходи – від створення абсолютно нових університетів до об'єднання або модернізації наявних в країні. Уряд України та МОН відреагував на тенденції розвитку світового освітнього простору рішучими діями оптимізації закладів вищої освіти з метою синергізму, заплановано атестацію університетів, з метою виділення найперспективніших для подальшого зміцнення їх позицій. Університети на своєму рівні працюють над розвитком власного потенціалу та вже має конкретні результати – входження у престижні світові рейтинги, публікації в індексованих виданнях, участь у міжнародних проектах та ін. Істотним напрямом забезпечення конкурентоспроможності будь-якого університету в світі є формування на його рівні плеяди талантів – професорів, дослідників, які навчаються і управлінців. Проведений вище аналіз цього напрямку забезпечення конкурентоспроможності провідних університетів США показав, що створення в Каліфорнійському університеті гідних умов роботи для академічного персоналу за рахунок сприятливої системи управління університетом не тільки формує плеяду талантів серед професорів і дослідників, а й забезпечує навчання і підготовку талановитих студентів, магістрантів і аспірантів, а також сприяє, в їх особі, становленню професіоналів і людей, затребуваних суспільством. У національному контексті вхід кількох вітчизняних університетів у престижні світові

рейтинги виділяє їх поміж інших українських університетів як потужних наукових і навчальних центрів, що впливає на їх позицію у внутрішньодержавних рейтингах.

Список використаних джерел

1. Altbach Ph. G. "The Costs and Benefits of World-Class Universities: An American's Perspective". Hong Kong America Center, Chinese University of Hong Kong, Hong Kong, China. 2003.
2. Cookson C. "Universities Drive Biotech Advancement" // Financial Times Europe, 2007. – May 7, 3.
3. Halin V. G. Systems of remuneration and the academic contracts of Professors of the Californian University of Los Angeles and St. Petersburg State University [Sistemy voznagrazhdeniya i akademicheskikh kontraktov professorov Kaliforniiskogo universiteta v Los-Andzhelese i SanktPeterburgskogo gosudarstvennogo universiteta] // Messenger of the St. Petersburg University [Vestnik S.-Peterb. un-ta]. Ser. 5: Economy. – 2013. – V. 3. – P. 95–109.
4. Roadmap to world-class university, Yaroslav Kouzminov, Rector October 25.2013.
5. Salmi J. The Challenge of Establishing the World Class Universities, 2009 by The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank.
6. Times Higher Education World University Ranking 2018. Source: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2018/world-ranking/#/page/0/length/25/locations/UA/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats
7. World Development Report 1998/99 Oxford University Press Edition
8. Інноваційні розробки університетів та наукових установ МОН /України. Електронний доступ: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpiilotniki-nanosuputniki-novitni-medzasobi-sistemi-dlya-energoefektivnosti-zahisnij-odyag-mon-predstavilo-240-innovacijnih-rozrobok-ukrayinskih-universitetiv>
9. Найкращі українські виші зможуть отримати базове фінансування на науку за результатами атестації – рішення Нацради розвитку науки і технологій <https://mon.gov.ua/ua/news/najkrashi-ukrayinski-vishi-zmozhot-otrimati-bazove-finansuvannya-na-nauku-za-rezultatami-atestacij-rishennya-nacradi-rozvitku-nauki-i-tehnologij>
10. Косов Ю. В. Созвездие талантов – ключевой фактор формирования университетов мирового класса: российский и зарубежный опыт / Ю. В. Косов, В. Г. Халин, В. В. Фокина // Научно-практический журнал "Управленческое консультирование". – 2014. – № 6 (66). – С. 104–109.
11. Халин В. Г. Системы вознаграждения и академических контрактов профессором Калифорнийского университета в Лос-Анджелесе и Санкт-Петербургского государственного университета / В. Г. Халин // Vestnik S.-Peterb. un-ta. Ser. 5: Экономика. – 2013. – Вып. 3. – С. 95–109.

References

1. Altbach Ph. G. "The Costs and Benefits of World-Class Universities: An American's Perspective". Hong Kong America Center, Chinese University of Hong Kong, Hong Kong, China. 2003.
2. Cookson C. "Universities Drive Biotech Advancement" // Financial Times Europe, 2007. – May 7, 3.
3. Halin V. G. Systems of remuneration and the academic contracts of Professors of the Californian University of Los Angeles and St. Petersburg State University [Sistemy voznagrazhdeniya i akademicheskikh kontraktov professorov Kaliforniiskogo universiteta v Los-Andzhelese i SanktPeterburgskogo gosudarstvennogo universiteta] // Messenger of the St. Petersburg University [Vestnik S.-Peterb. un-ta]. Ser. 5: Economy. – 2013. – V. 3. – P. 95–109.
4. Roadmap to world-class university, Yaroslav Kouzminov, Rector October 25.2013.
5. Salmi J. The Challenge of Establishing the World Class Universities, 2009 by The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank.
6. Times higher Education World University Ranking 2018. Source: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2018/world-ranking/#/page/0/length/25/locations/UA/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats
7. World Development Report 1998/99 Oxford University Press Edition.
8. Innovacijni rozrobky universitetiv ta naukovyx ustanov MОН Ukrayiny. Elektronnyj dostup: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpiilotniki-nanosuputniki-novitni-medzasobi-sistemi-dlya-energoefektivnosti-zahisnij-odyag-mon-predstavilo-240-innovacijnih-rozrobok-ukrayinskih-universitetiv>
9. Najkrashhi ukrayinski vyshi zmozhot otrymaty bazove finansuvannya na nauku za rezultatami atestaciji – rishennya Nacrazy rozvitku nauky i tehnologij <https://mon.gov.ua/ua/news/najkrashi-ukrayinski-vishi-zmozhot-otrimati-bazove-finansuvannya-na-nauku-za-rezultatami-atestacij-rishennya-nacradi-rozvitku-nauki-i-tehnologij>
10. Kosov Yu. V. Sozvezdye talentov – ključevoj faktor formyrovannya unyversytetov myrovogo klassa: rossyskij y zarubezhnyj opyt / Yu. V. Kosov, V. G. Xalyn, V. V. Fokyna // Nauchno-praktycheskij zhurnal Upravlencheskoe konsultirovanye. – 2014. – №6 (66). – S. 104–109.
11. Xalyn V. G. Systemy voznagrazhdeniya y akademicheskix kontraktov professorov Kalyformijskogo unyversyteta v Los-Andzhelese y Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo unyversyteta / V. G. Xalyn // Vestnyk S.-Peterb. un-ta. Ser. 5: Ekonomika. – 2013. – Vyp. 3. – S. 95–109.

Надійшла до редколегії 17.01.18

I. Mariuts, PhD (Pedagogical Sciences), Assistant Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE WORLD CLASS UNIVERSITIES IN THE AMERICAN AND NATIONAL CONTEXT

The article highlights the features of creating World Class Universities. The experience of American universities has been studied according to the California University of Los Angeles. In comparison, in the article described the steps of the Ukrainian government and the universities in the direction of creating World Class Universities in the country.

The paper is devoted to the analyses of the World Class University concept as an optimal model of university in the context of modernity. The author stresses the important of conducting researches and successful internationalization as the criteria of effectiveness of academic activities. In addition, he observes university rankings as the instruments of comparison of university activities and the tools for achieving of the highest world standards in academic area.

Keywords: university education, universities of the world class, knowledge economy, university potential.

УДК 378

А. Марушкевич, д-р пед. наук, проф.
А. Журавльова, магістрант освітньої програми "Педагогіка вищої школи"
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ МОЛОДІ: ПОГЛЯДИ МИСЛИТЕЛІВ РІЗНИХ ЧАСІВ

Проаналізовано погляди окремих мислителів давніх часів і нинішніх учених щодо компетентісного підходу до навчання, підготовки до самостійного життя молоді й реалізації на практиці її можливостей. Увагу зацентовано на тому, що проблема компетентісного підходу є досить обговорюваною у середовищі українських і зарубіжних учених. Наголошено, що вона своїми витокami сягає сягає глибокої давнини і знайшла втілення в наукових поглядах відомих світу філософів. Зазначено, що у XX ст. зі зміною підходів до організації праці значення компетентісного підходу в підготовці молоді до життєдіяльності набуло особливого значення. Розкрито значення застосування компетентісного підходу до навчання студентів у наш час.

Ключові слова: філософи, мислителі, компетентність, компетентісний підхід, професійна діяльність, кваліфікація, ринок праці.

Постановка проблеми. На нинішньому етапі розвитку українського суспільства в якості надважливого постало питання забезпечення освітнього процесу шляхом реалізації у закладах вищої освіти компетентісного підходу до навчання молоді. Такий підхід застосовують у багатьох країнах, оскільки він є запорукою досягнень у життєво важливих сферах функціонування кожної держави: науці, культурі, мистецтві, виробництві тощо. У цьому руслі важливим є внесення суттєвих змін у розвиток технологій навчання та забезпечення закладів вищої освіти компетентними, а не лише кваліфікованими фахівцями, оскільки компетентний фахівець вирізняється серед інших тим, що творчо реалізує в своїй професійній діяльності знання, уміння та навички, займається саморозвитком, постійно працює над своїм самовдосконаленням, пізнанням найновіших здобутків людства, шанобливо ставиться до виконання своїх обов'язків.

На застосування компетентісного підходу в підготовці молоді до майбутньої професійної діяльності орієнтують нова редакція Закону України "Про вищу освіту" (2014р.), Національна рамка кваліфікацій (2011), інші законодавчі та програмні документи.

Всебічний аналіз ученими категорії "компетентність", висвітлення у наукових джерелах необхідності використання її в науковому обігу спонукають до узгодження позиції щодо застосування в Україні компетентісного підходу до навчання молоді, що породжує необхідність у з'ясуванні особливостей його реалізації в різні історичні періоди.

Стан дослідження.

Компетентісний підхід як особливо дієвий у забезпеченні знаннями студентської молоді є досить обговорюваним у середовищі українських та зарубіжних учених. Вагомий внесок у його розвиток внесли Л. Буркова, Н. Муранова, О. Овчарук, О. Пометун, М. Пустовий, М. Сосніна, Н. Табачук, М. Філатов, А. Хуторський, Ю. Швалб. Аналіз зарубіжного досвіду впровадження компетентісного підходу наявний у працях Г. Сухобської, Л. Монахової, В. Федотової, В. Павлової, Н. Ситіної та ін.

Більшість дослідників вважають, що компетентісний підхід глибоко відображає модернізаційні процеси, які мають місце в країнах світу. Вони вказують на те, що він

гарантує високий рівень і результативність підготовки спеціаліста (Г. В. Лежнина); сприяє оновленню змісту педагогічної освіти (В. М. Антипова, К. Ю. Колесина, Г. А. Пахомова, І. Д. Фрумін); посилює практичну орієнтацію освіти (А. Л. Андреев); орієнтує на побудову освітнього процесу відповідно до очікуваного чи бажаного результату (І. Зимня) та ін.

Мета статті – на основі аналізу наукових джерел розкрити актуальні ідеї компетентісного підходу до навчання молоді в поглядах мислителів різних часів для усвідомлення важливості його застосування в умовах нинішнього розвитку освітньої галузі України.

Завдання: виявити актуальні ідеї щодо компетентісного підходу до навчання молоді в поглядах мислителів різних часів; довести значення компетентісного підходу для підготовки фахівців у закладах вищої освіти.

Виклад основних положень.

Проаналізувавши значну кількість наукових джерел, ми відзначаємо, що терміни "компетенція" "компетентність", "компетентісний підхід" широко ввійшли в науковий обіг. Їх використання у працях учених спостерігаємо орієнтовно з кінця 1960-х – початку 1970-х років XX століття у зарубіжній літературі, а з кінця 1980-х років – у вітчизняній. Проте, вивчаючи давніші джерела, знаходимо підтвердження реалізації компетентісного підходу у підготовці молоді до життя і праці, яка має витік з далекого минулого.

Відомо, що в античний період філософи великого значення надавали впливу душі на активність тіла її ролі в регулюванні поведінки людини і пізнанні нею світу. Філософи Стародавньої Греції звернули увагу на те, що саме практична діяльність людини, її природні якості, особливо, розумові, є першоосновою гармонійного розвитку.

У своєму вченні Демокріт (бл. 460–370 рр. до н. е.) висловив думку про необхідність добре мислити, говорити і робити Операції мислення, комунікації та дії він розглядав як найважливіші [7]. В цю ідею гармонійно вписується ряд компетенцій, які мають бути засвоєні наставниками.

Важливими є окремі погляди Сократа (469–399 рр. до н. е.), який стверджував, що розвиток вроджених